

Косова Тетяна Дмитрівна,

д.е.н., професор,

завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування,

Тігаренко Анастасія Денисівна.

Національний авіаційний університет

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ

Анотація. Визначено роль інтегрованої звітності для забезпечення сталого розвитку електроенергетики України. Досліджено проблеми її стандартизації та уніфікації. Запропоновано напрями розвитку корпоративної соціальної відповідальності енергетичних холдингів України.

Ключові слова: інтегрована звітність, сталий розвиток, енергетична сфера

Забезпечення сталого розвитку суспільства є головним завданням сучасності і запорукою подальшого існування і розквіту цивілізації. Енергетичні компанії світу відіграють важливу роль у зазначеному процесі в умовах глобальних викликів, пов'язаних з такими чинниками: перехід світової економіки у фазу спаду, посилення волатильності світових цін на сировинні товари, спалах і поширення пандемії вірусу COVID-19. Розвиток енергетичної галузі України ускладнюється внутрішніми проблемами, викликаними низкою факторів, серед яких: втрата сировинної бази, вугільних ресурсів та енергетичних потужностей у зв'язку з військово-політичним конфліктом на сході країни; зменшення обсягів транспортування російського газу до Європи, які на даний час складають 40% постачань Російської Федерації; низька енергоефективність і структурна незбалансованість національної економіки; відставання темпів економічного розвитку від європейських країн. Ризики втрати транзитного потенціалу пов'язані з введенням в експлуатацію трубопроводу «Північний потік-2», що позначиться скороченням обсягів транспортування газу із РФ до Європи через Україну майже вдвічі. При цьому позитивно слід оцінити прогрес України у частині впровадження європейського законодавства, яке є зобов'язанням, що впливає з приєднання нашої країни до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Відокремлення оператора газотранспортної системи стало суттєвим кроком на шляху до подальшої інтеграції України в європейський газовий ринок і посилило позицію нашої країни у переговорах щодо продовження транзиту російського газу у 2020 році. Негативний вплив внутрішнього і зовнішнього середовища певною мірою покликана згладити програма співпраці України з МВФ, орієнтована на подолання корупції, проведення секторальних реформ, у тому числі в енергетиці. Системне вирішення окреслених проблем та досягнення цілей сталого розвитку Глобального договору ООН лежить у площині розробки *ESG (Environmental, Social, Governance)* – стратегії наддержавними, державними, муніципальними інституціями, суб'єктами господарювання тощо та прийняття на себе зобов'язань щодо прогресу.

Узагальнення історичного досвіду переконливо показує, що зміщення акцентів із інформативності попиту на джерела первинної енергії на користь вторинної пов'язано із впровадженням маркетингових інновацій та потребами екологічного

захисту довкілля та людства. Діяльність енергетичних холдингів України має важливі соціальні та екологічні наслідки, а запорукою її ефективності є належне корпоративне управління та впровадження фінансових та маркетингових інновацій, серед яких все популярнішим об'єктом становляться зелені енергетичні ресурси, передусім біопаливо. Пріоритетом діяльності українських енергетичних холдингів є використання відновлюваних джерел генерації: від сонячної фотоелектричної енергії до енергії вітру (наземної та морської).

Добровільний характер складання і низький рівень уніфікації призводить до суттєвих відмінностей у інтегрованій звітності енергетичних холдингів України. Кількість розділів складає від п'яти у ДТЕК до восьми у Енергоатом. Представлення результатів досягнення індикаторів сталого розвитку та маркетингових інновацій за розділами носить довільний характер, що унеможливує побудову зведених таблиць, у яких наскрізно відображають дані за всіма трьома холдингами. Тому оцінка результатів досягнення індикаторів сталого розвитку, впровадження маркетингу інновацій, цифрової трансформації, соціально відповідального інвестування та інновацій в енергетичному менеджменті проведено на індивідуальній основі з використанням кількісних і якісних показників.

Уніфікація фінансової звітності енергетичних холдингів України дозволила побудувати зведену таблицю і встановити, що за обсягом фінансових результатів Нафтогаз є найбільшим енергетичним холдингом України. ДТЕК є другим за обсягами діяльності енергетичним холдингом України. Енергоатом є найменшим за критерієм фінансових результатів із аналізованих енергетичних холдингів України, проте він потужно розвивається. Спільними ознаками діяльності всіх досліджуваних енергетичних холдингів України є прибуткова діяльність, переважна тенденція до нарощування обсягів діяльності і чистого прибутку. Відмінності полягають у диференціації обсягів діяльності і зменшені величини доходу Нафтогаз та ДТЕК у 2019 році.

Таким чином, впровадженню моделей корпоративної соціальної відповідальності у практику діяльності українських енергетичних холдингів в умовах євроінтеграції сприятиме: найповніше використання переваг інформаційної ємності фінансової звітності та уніфікація форм соціальної нефінансової звітності; імплементація законодавчих актів, спрямованих на створення конкурентного ринку торгівлі електроенергією; розбудова інфраструктури та електричних мереж для забезпечення перетоків електроенергії; приєднання до стратегії розвитку транс'європейської мережі щодо секторів електроенергетики, природного газу, нафти тощо; залучення енергетичних інвестицій на основі угод про співпрацю з Енергетичним Співтовариством; виконання національних зобов'язань у галузі ядерної безпеки відповідно до європейських стандартів.